

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

16. listopadu 2021 *

„Řízení o předběžné otázce – Právní stát – Nezávislost soudnictví – Článek 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU – Vnitrostátní právní úprava, jež stanoví možnost ministra spravedlnosti dočasně přidělit tzv. delegovat soudce k soudům vyššího stupně a tyto delegace zrušit – Soudní kolegia v trestních věcech, jejichž členy jsou soudci delegovaní ministrem spravedlnosti – Směrnice (EU) 2016/343 – Presumpce neviný“

Ve spojených věcech C-748/19 až C-754/19,

jejichž předmětem je sedm žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaných rozhodnutími Sądu Okręgowego w Warszawie (Krajský soud ve Varšavě, Polsko) ze dne 2. září 2019 (C-749/19), 16. září 2019 (C-748/19), 23. září 2019 (C-750/19 a C-754/19), 10. října 2019 (C-751/19) a 15. října 2019 (C-752/19 a C-753/19), došlých Soudnímu dvoru dne 15. října 2019, v trestních řízeních proti

WB (C-748/19),

XA,

YZ (C-749/19),

DT (C-750/19),

ZY (C-751/19),

AX (C-752/19),

BV (C-753/19),

CU (C-754/19),

za přítomnosti:

Prokuratury Krajowej,

dříve

Prokuratury Rejonowej w Mińsku Mazowieckim (C-748/19),

* Jednací jazyk: polština.

Prokuratury Rejonowej Warszawa-Żoliborz w Warszawie (C-749/19),

Prokuratury Rejonowej Warszawa-Wola w Warszawie (C-750/19, C-753/19 a C-754/19),

Prokuratury Rejonowej w Pruszkowie (C-751/19),

Prokuratury Rejonowej Warszawa-Ursynów w Warszawie (C-752/19),

jakož i **Pictura sp. z o.o.** (C-754/19),

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Regan, S. Rodin a I. Jarukaitis (zpravodaj), předsedové senátů, J.-C. Bonichot, P. G. Xuereb, N. Piçarra, L. S. Rossi, a A. Kumin, soudci,

generální advokát: M. Bobek,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Prokuraturę Rejonową w Mińsku Mazowieckim J. Ziarkiewiczem, regionálním státním zástupcem v Lublinu,
- za Prokuraturę Rejonową Warszawa-Żoliborz w Warszawie, Prokuraturę Rejonową Warszawa-Wola w Warszawie, Prokuraturę Rejonową w Pruszkowie a Prokuraturę Rejonową Warszawa-Ursynów w Warszawie A. Szeligou a F. Wolskim, regionálními státními zástupci ve Varšavě,
- za polskou vládu B. Majczynou, jako zmocněncem,
- za Evropskou komisi K. Herrmann, jakož i P. J. O. Van Nuffelem, R. Troostersem a H. Krämerem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 20. května 2021,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají výkladu čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU ve spojení s článkem 2 SEU, jakož i výkladu čl. 6 odst. 1 a 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/343 ze dne 9. března 2016, kterou se posilují některé aspekty presumpce nevinny a právo být přítomen při trestním řízení před soudem (Úř. věst. 2016, L 65, s. 1), ve spojení s bodem 22 odůvodnění této směrnice.

- 2 Tyto žádosti byly podány v rámci trestních řízení zahájených proti WB (C-748/19), XA a YZ (C-749/19), DT (C-750/19), ZY (C-751/19), AX (C-752/19), BV (C-753/19) a CU (C-754/19).

Právní rámec

Unijní právo

- 3 V bodě 22 odůvodnění směrnice 2016/343 je uvedeno:

„Důkazní břemeno při prokazování viny podezřelé nebo obviněné osoby leží na obžalobě a jakákoli pochybnost by se měla vykládat ve prospěch podezřelé nebo obviněné osoby. K porušení presumpce nevinu dojde tehdy, pokud by bylo důkazní břemeno přesunuto z obžaloby na obhajobu, aniž by tím byly dotčeny jakékoli vyhledávací pravomoci soudu z moci úřední, nezávislost soudní moci při posuzování viny podezřelé nebo obviněné osoby a uplatnění domněnek na základě skutečností či právních předpisů ve vztahu k trestní odpovědnosti podezřelé nebo obviněné osoby. Takové domněnky by měly být vymezeny v přiměřeném rozsahu s přihlédnutím k významu projednávané věci a při zachování práva na obhajobu, přičemž použité prostředky by měly být důvodně přiměřené sledovanému zákonnému účelu. Tyto domněnky by měly být vyvrátitelné a v každém případě by měly být použity pouze tehdy, je-li dodrženo právo na obhajobu.“

- 4 V článku 6 této směrnice, nadepsaném „Důkazní břemeno“, se stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby důkazní břemeno při prokazování viny podezřelé nebo obviněné osoby leželo na obžalobě. Tím není dotčena případná povinnost soudce nebo příslušného soudu vyhledávat důkazy svědčící ve prospěch i v neprospěch podezřelé nebo obviněné osoby a právo obhajoby předkládat důkazy v souladu s příslušnými vnitrostátními právními předpisy.

2. Členské státy zajistí, aby veškeré pochybnosti v otázce viny byly vykládány ve prospěch podezřelé nebo obviněné osoby, včetně případu, kdy soud posuzuje, zda má být dotčena osoba zproštěna obžaloby.“

Polské právo

Zákon o státním zastupitelství

- 5 Podle článku 1 § 2 ustawy Prawo o prokuraturze (zákon o státním zastupitelství) ze dne 28. ledna 2016 (Dz. U. z roku 2016, položka 177), ve znění platném v době rozhodné z hlediska sporů v původním řízení, je nejvyšším orgánem státního zastupitelství nejvyšší státní zástupce a funkci nejvyššího státního zástupce zastává ministr spravedlnosti.
- 6 Podle článku 13 § 2 tohoto zákona je nejvyšší státní zástupce nadřízeným státních zástupců všech organizačních jednotek státního zastupitelství a státních zástupců Instytutu Pamięi Narodowej (Ústav národní paměti, Polsko).

Zákon o organizaci obecných soudů

- 7 Podle článku 47a § 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych (zákon o organizaci obecných soudů) ze dne 27. července 2001, ve znění platném v době rozhodné z hlediska sporů v původním řízení (Dz. U. z roku 2019, položka 52) (dále jen „zákon o organizaci obecných soudů“), jsou věci soudcům a přísedícím přidělovány na základě náhodného výběru.
- 8 Podle článku 47b § 1 tohoto zákona lze změnu složení soudu připustit pouze v případě nemožnosti projednání věci v jeho současném složení, nebo pokud existuje trvalá překážka přezkumu věci v jeho současném složení. V takovém případě se na nové přidělení věci použije článek 47a. V článku 47b § 3 uvedeného zákona se uvádí, že rozhodnutí o změně složení soudu přijímá předseda soudu nebo jím pověřený soudce.
- 9 Článek 77 zákona o organizaci obecných soudů stanoví:

„§ 1. Se souhlasem soudce může ministr spravedlnosti tohoto soudce pověřit výkonem soudcovských povinností nebo správních úkolů:

- 1) na jiném soudě stejného nebo nižšího stupně, nebo ve zvláště odůvodněných případech na soudě vyššího stupně, s ohledem na účelné využívání zaměstnanců obecných soudů a potřeb vyplývajících z pracovního vytížení jednotlivých soudů,
 - na dobu určitou, která nesmí přesáhnout 2 roky, nebo na dobu neurčitou.

[...]

§ 4. Je-li soudce na základě § 1 bodů 2 až 2b a § 2a delegován na dobu neurčitou, může být delegace tohoto soudce zrušena nebo dotčená osoba může z místa, na něž byla delegována, odstoupit, pokud to oznámí 3 měsíce předem. V ostatních případech delegace soudce se při zrušení nebo odstoupení nevyžaduje předchozí oznámení.“

- 10 Podle článku 112 § 3 tohoto zákona jmenuje ministr spravedlnosti Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów powszechnych (kárný zmocněnec ve věcech soudců obecných soudů, Polsko) (dále jen „kárný zmocněnec“), jakož i jeho dva zástupce na čtyřleté funkční období, které lze prodloužit. Polské právo nestanoví kritéria, na jejichž základě by měla být tato jmenování provedena.

Trestní řád

- 11 Článek 29 § 1 kodeksu postępowania karnego (trestní řád) stanoví:

„Nestanoví-li zákon jinak, při projednávání odvolání a kasační stížnosti rozhoduje soud v senátu či kolegiu složeném ze tří soudců.“
- 12 Podle článku 519 téhož řádu může být pravomocný rozsudek odvolacího soudu, kterým se končí řízení, předmětem kasační stížnosti.

13 Článek 439 § 1 tohoto zákona zní:

„Nezávisle na mezích odvolání a vznesených důvodech, jakož i na dopadu pochybení na obsah rozhodnutí odvolací soud zruší na svém zasedání napadené rozhodnutí, pokud:

- 1) rozhodnutí bylo přijato za účasti osoby, která není oprávněna nebo způsobilá vydávat rozhodnutí nebo která je vyloučena podle článku 40;
- 2) soud nebyl řádně složen nebo některý z jeho členů nebyl přítomen celému projednávání;

[...]“

14 Podle článku 523 § 1 trestního řádu lze kasační stížnost podat pouze na základě pochybení uvedených v článku 439 tohoto řádu nebo jiného hrubého porušení práva, pokud toto porušení mohlo mít významný dopad na obsah rozhodnutí.

Spory v původním řízení a předběžné otázky

15 Projednávané žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce předložil Sąd Okręgowy w Warszawie (Krajský soud ve Varšavě, Polsko) v rámci přezkumu sedmi trestních věcí přidělených jeho X. odvolacímu trestnímu oddělení.

16 Zaprvé má předkládající soud pochybnosti o slučitelnosti složení soudních senátů, které mají rozhodovat o těchto věcech, s čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU, a to vzhledem k tomu, že v těchto senátech zasedá soudce delegovaný na základě rozhodnutí ministra spravedlnosti podle čl. 77 § 1 zákona o organizaci obecných soudů, přičemž v některých z těchto věcí může tento delegovaný soudce pocházet i z okresního soudu, tj. ze soudu nižšího stupně.

17 Předkládající soud vysvětluje, že pravidla týkající se delegace soudců poskytují ministru spravedlnosti, který je rovněž nejvyšším státním zástupcem, jemuž jsou podřízeni mimo jiné obecní státní zástupci, možnost významně ovlivnit složení trestního soudu. Ministr spravedlnosti totiž deleguje soudce k soudu vyššího stupně na základě kritérií, která nejsou oficiálně známa, a aniž by toto rozhodnutí o delegaci mohlo podléhat soudnímu přezkumu, a může tuto delegaci kdykoliv zrušit, aniž by se na takové zrušení vztahovala kritéria předem stanovená v zákoně a aniž by musel tento krok odůvodnit. Předkládající soud dále zdůrazňuje, že možnost podrobit takové zrušení soudnímu přezkumu je nejistá. Tyto skutečnosti přitom umožňují ministru spravedlnosti vykonávat dvojí vliv na soudce delegované do takových soudních senátů, jako jsou soudci, jež mají rozhodovat o sporech v původním řízení. Na jedné straně lze delegaci soudce na soud vyššího stupně tohoto soudce „odměnit“ za jeho práci v předchozích funkcích, nebo dokonce formulovat určitá očekávání ohledně způsobu, jakým bude v budoucnu rozhodovat, čímž tato delegace nahrazuje povýšení. Na druhé straně lze zrušením jeho delegace „potrestat“ delegovaného soudce za přijetí soudního rozhodnutí, které se neslučuje s jeho schválením, přičemž předkládající soud v tomto bodě zdůrazňuje zejména současné vysoké riziko, že k takové sankci dojde, pokud se dotčený soud rozhodne předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce nebo nepoužít polské právo, které je v rozporu s unijním právem. Takový systém tedy vytváří pobídku pro delegované soudce k rozhodování v souladu s vůlí ministra spravedlnosti – i když tato vůle není výslovně vyjádřena – což v konečném důsledku zasahuje do práva obviněného na spravedlivý proces, přičemž toto právo je jedním z výrazů zásady účinné právní ochrany.

- 18 Zadruhé si předkládající soud klade otázku, zda by v případě, že by rozsudky, které mají být vydány ve věcech v původním řízení, byly předmětem kasační stížnosti podané k Sądowni Najwyższemu (Nejvyšší soud, Polsko), bylo složení trestních kolegií posledně uvedeného soudu slučitelné s čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU.
- 19 Zatřetí se předkládající soud táže, zda vnitrostátní právní úprava dotčená v původních řízeních s ohledem na tento kontext porušuje presumpci nevinu vyplývající ze směrnice 2016/343.
- 20 Za těchto okolností se Sąd Okręgowy w Warszawie (Krajský soud ve Varšavě) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky, které jsou formulovány téměř totožně v každé z věcí C-748/19 až C-754/19:

„1) Musí být čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec [SEU] ve spojení s článkem 2 SEU a se zásadou právního státu vyjádřenou v tomto ustanovení, jakož i s čl. 6 odst. 1 až 2 směrnice [2016/343], ve spojení s bodem 22 odůvodnění této směrnice, vykládán v tom smyslu, že k porušení požadavků účinné soudní ochrany, včetně nezávislosti soudnictví, a požadavků vyplývajících z presumpce nevinu dochází v situaci, kdy soudní řízení, jako je trestní řízení proti osobě obviněné z trestného činu podle [různých ustanovení trestního zákoníku nebo trestního daňového zákoníku] [nebo] osobě, která byla odsouzena s návrhem na vydání souhrnného rozsudku, je vedeno tak, že:

– [soud] se skládá ze soudce delegovaného na základě rozhodnutí ministra spravedlnosti ze soudu nacházejícího se v hierarchii o jednu úroveň níže, přičemž nejsou známá kritéria, kterými se ministr spravedlnosti při delegování tohoto soudce řídil, a vnitrostátní právo nestanoví soudní přezkum takového rozhodnutí a umožňuje ministroví spravedlnosti kdykoli delegaci [uvedeného] soudce zrušit?

2) Dochází k porušení požadavků uvedených v první otázce v situaci, kdy proti rozhodnutí vydanému v soudním řízení, jako je řízení popsané v první otázce, mohou strany podat mimořádný opravný prostředek k soudu, jako je Sąd Najwyższy (Nejvyšší soud), jehož rozsudky nepodléhají odvolání podle vnitrostátního práva, a vnitrostátní právo ukládá předsedovi organizační složky tohoto soudu (kolegia), příslušnému k projednání mimořádného opravného prostředku, povinnost přidělit věc podle abecedního seznamu soudců tohoto kolegia, přičemž výslovně zakazuje opomenutí kteréhokoli soudce, a věci mohou být přiděleny také osobě jmenované na návrh kolektivního orgánu, jako je Krajowa Rada Sądownictwa [(Národní rada soudnictví, Polsko) (dále jen „KRS“)], jejíž složení je vytvořeno tak, že jejími členy jsou soudci:

– volení komorou parlamentu, která hlasuje pro seznam kandidátů předem vytvořený parlamentním výborem z kandidátů nominovaných parlamentními frakcemi nebo orgánem této komory na základě návrhů předložených skupinami soudců nebo občanů – z čehož vyplývá, že během volebního procesu získávají kandidáti při třech příležitostech podporu od politiků;

– tvořící většinu členů tohoto orgánu postačující k rozhodnutí o předložení návrhů na jmenování soudců, jakož i o dalších závazných rozhodnutích vyžadovaných vnitrostátními právními předpisy?

- 3) Jaký účinek má z pohledu unijního práva, včetně ustanovení a požadavků uvedených v první otázce, rozhodnutí vydané v soudním řízení, jež je vedeno tak, jak je popsáno v první otázce, a rozhodnutí vydané v řízení před Sądem Najwyższym (Nejvyšší soud), když se na jeho vydání podílí osoba uvedená ve druhé otázce?
- 4) Spojuje unijní právo, včetně ustanovení uvedených v první otázce, účinky rozhodnutí uvedených ve třetí otázce s tím, zda příslušný soud rozhodl ve prospěch či neprospěch obviněného?“

Řízení před Soudním dvorem

- 21 Rozhodnutím předsedy Soudního dvora ze dne 25. října 2019 byly věci C-748/19 až C-754/19 spojeny pro účely písemné i ústní části řízení, jakož i pro účely rozsudku.
- 22 Dne 30. července 2020 zaslal Soudní dvůr předkládajícímu soudu žádost o informace týkající se skutkového a právního rámce sporů v původním řízení. Dne 3. září 2020 předkládající soud na tuto žádost odpověděl.

K žádostem o zrychlené řízení

- 23 V předkládacích rozhodnutích předkládající soud Soudní dvůr požádal, aby byly předloženy žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce projednány ve zrychleném řízení podle článku 105 jednacího řádu Soudního dvora. Na podporu svých žádostí uvedl v podstatě tytéž důvody, proč se rozhodl předložit Soudnímu dvoru žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.
- 24 Článek 105 odst. 1 jednacího řádu stanoví, že k žádosti předkládajícího soudu, nebo výjimečně i bez návrhu, může předseda Soudního dvora po vyslechnutí soudce zpravodaje a generálního advokáta rozhodnout o projednání předběžné otázky ve zrychleném řízení, pokud povaha věci vyžaduje, aby byla projednána bez zbytečného odkladu.
- 25 V tomto ohledu je třeba připomenout, že takové zrychlené řízení představuje procesní nástroj, který má reagovat na mimořádně naléhavé situace [rozsudek ze dne 2. března 2021, A. B. a další (Jmenování soudců Nejvyššího soudu – Opravné prostředky), C-824/18, EU:C:2021:153, bod 48, jakož i citovaná judikatura].
- 26 V projednávaném případě předseda Soudního dvora dne 2. prosince 2019 po vyslechnutí soudce zpravodaje a generálního advokáta rozhodl, že není namístě vyhovět žádostem o zrychlené řízení. Předkládající soud totiž neuvedl specifické důvody, které by vyžadovaly, aby o žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce bylo rozhodnuto v krátkých lhůtách. Skutečnost, že věci v původním řízení spadají do trestního práva, sama o sobě neodůvodňuje jejich zrychlené projednání.

K žádosti o znovuotevření ústní části řízení

- 27 Podáním došlým soudní kanceláři Soudního dvora dne 30. června 2021 podala polská vláda žádost o znovuotevření ústní části řízení.

- 28 Na podporu své žádosti polská vláda v podstatě uvádí, že nesouhlasí se stanoviskem generálního advokáta, který ze znění předběžných otázek a ustanovení vnitrostátního práva nesprávně dovodil, že delegace soudce k soudu vyššího stupně přináší tomuto soudci dodatečné výhody v podobě povýšení a vyššího platu. Kromě toho generální advokát neuvedl právní a skutkové okolnosti, které by mu umožnily prokázat existenci vazby mezi delegací soudce k jinému soudu na jedné straně a lepšími perspektivami kariérního postupu a vyšším platem na straně druhé. V každém případě tyto skutečnosti nebyly v rozporu se zásadou rovnosti zbraní vzneseny předkládajícím soudem, ani nebyly předmětem vyjádření zúčastněných.
- 29 Polská vláda kromě toho tvrdí, že existuje rozpor na jedné straně mezi bodem 178 stanoviska generálního advokáta, v němž generální advokát uvedl, že unijní právo nebrání členským státům, aby využily systém, podle něhož mohou být soudci ze služebních důvodů dočasně delegováni k jinému soudu, buď na stejné úrovni, nebo k soudu vyššímu, a na straně druhé skutečnosti, že v tomtéž stanovisku generální advokát posoudil polskou právní úpravu z hlediska požadavků unijního práva týkajících se právního státu, čímž porušil zásadu ctít národní identitu členských států stanovenou v čl. 4 odst. 2 SEU.
- 30 V tomto ohledu je třeba připomenout, že statut Soudního dvora Evropské unie ani jeho jednací řád neumožňují zúčastněným uvedeným v článku 23 tohoto statutu předložit vyjádření v reakci na stanovisko přednesené generálním advokátem [rozsudek ze dne 6. října 2021, W. Ž. (Kolegium pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné Nejvyššího soudu – Jmenování), C-487/19, EU:C:2021:798, bod 62 a citovaná judikatura].
- 31 Dále podle čl. 252 druhého pododstavce SFEU generální advokát předkládá veřejně, zcela nestranně a nezávisle odůvodněná stanoviska ve věcech, které podle statutu Soudního dvora Evropské unie vyžadují jeho účast. Soudní dvůr není vázán ani tímto stanoviskem ani důvody, na základě kterých k němu generální advokát dospěl. Nesouhlas zúčastněného se stanoviskem generálního advokáta tedy nemůže sám o sobě představovat důvod ke znovuotevření ústní části řízení, a to bez ohledu na otázky, kterými se generální advokát ve stanovisku zabýval [rozsudek ze dne 6. října 2021, W. Ž. (Kolegium pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné Nejvyššího soudu – Jmenování), C-487/19, EU:C:2021:798, bod 63 a citovaná judikatura].
- 32 Soudní dvůr může zajisté kdykoli po vyslechnutí generálního advokáta nařídit znovuotevření ústní části řízení v souladu s článkem 83 svého jednacího řádu, zejména pokud má za to, že věc není dostatečně objasněna nebo předložil-li některý z účastníků řízení nebo zúčastněných po ukončení této části řízení novou skutečnost, která může mít rozhodující vliv na rozhodnutí Soudního dvora, anebo také má-li být věc rozhodnuta na základě argumentu, který nebyl mezi účastníky řízení nebo zúčastněnými projednán.
- 33 V projednávaném případě však Soudní dvůr uvádí, že má k dispozici všechny informace nezbytné k rozhodnutí a že projednávané věci nemusí být rozhodnuty na základě argumentu, který nebyl mezi zúčastněnými projednán. Mimoto má za to, že žádost o znovuotevření ústní části řízení nepoukazuje na žádnou novou skutečnost, jež by mohla mít rozhodující vliv na rozhodnutí, které má v uvedených věcech vydat. Za těchto podmínek Soudní dvůr po vyslechnutí generálního advokáta dochází k závěru, že není důvodné nařídit znovuotevření ústní části řízení.

K předběžným otázkám

K pravomoci Soudního dvora

- 34 Podle polské vlády, jakož i Prokuratury Regionalnej w Lublinie (regionální státní zastupitelství v Lublinu, Polsko) a Prokuratury Regionalnej w Warszawie (regionální státní zastupitelství ve Varšavě, Polsko), která předložila Soudnímu dvoru vyjádření jménem okresních státních zastupitelství, jež zahájila trestní řízení dotčená ve věcech v původním řízení, nespádají právní a skutkové okolnosti uvedené v předběžných otázkách do oblasti působnosti unijního práva. Vypracování ustanovení vnitrostátního práva týkajících se organizace soudnictví, zejména postupu jmenování soudců, složení rad soudců nebo delegování soudců k jinému soudu, než ve kterém obvykle vykonávají svou funkci, jakož i právní účinky rozsudků vnitrostátních soudů, spadají do výlučné pravomoci každého členského státu.
- 35 Regionální státní zastupitelství v Lublinu a ve Varšavě zejména zdůrazňují, že Soudní dvůr nemá pravomoc stanovit podmínky, za nichž mohou být soudci delegováni, posuzovat účinnost jmenování určité osoby do funkce soudce, ani rozhodovat o jejím statusu soudce nebo o existenci rozhodnutí vnitrostátního soudu. Soudní dvůr tudíž nemá pravomoc odpovědět na předběžné otázky vznesené ve věcech v původním řízení.
- 36 V tomto ohledu je třeba připomenout, že i když organizace soudnictví v členských státech spadá do pravomoci těchto států, nic to nemění na tom, že při výkonu této pravomoci musí členské státy dodržovat povinnosti, které pro ně vyplývají z unijního práva, a že tomu tak může být zejména v případě vnitrostátních pravidel týkajících se přijímání rozhodnutí o jmenování soudců a případně pravidel týkajících se soudního přezkumu použitelného v kontextu takových jmenovacích řízení [rozsudek ze dne 6. října 2021, W. Ž. (Kolegium pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné Nejvyššího soudu – Jmenování), C-487/19, EU:C:2021:798, bod 75 a citovaná judikatura]. Totéž platí pro vnitrostátní pravidla týkající se přijímání rozhodnutí o delegování soudců za účelem výkonu soudních funkcí u jiného soudu.
- 37 Mimoto podstatou námitek vznesených polskou vládou, regionálním státním zastupitelstvím v Lublinu a regionálním státním zastupitelstvím ve Varšavě je samotný dosah ustanovení unijního práva uvedených v položených otázkách, a tedy výklad těchto ustanovení. Takový výklad přitom zjevně spadá do pravomoci Soudního dvora na základě článku 267 SFEU [obdobně viz rozsudek ze dne 6. října 2021, W. Ž. (Kolegium pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné Nejvyššího soudu – Jmenování), C-487/19, EU:C:2021:798, bod 76 a citovaná judikatura].
- 38 Z výše uvedeného vyplývá, že Soudní dvůr má pravomoc rozhodnout o předložených žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce.

K první otázce

- 39 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU, ve spojení s článkem 2 SEU, jakož i čl. 6 odst. 1 a 2 směrnice 2016/343 vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, podle níž může ministr spravedlnosti členského státu na základě nezveřejněných kritérií delegovat soudce k trestnímu soudu vyššího stupně na dobu určitou nebo neurčitou a kdykoli neodůvodněným rozhodnutím tuto delegaci zrušit, a to bez ohledu na to, zda se jednalo o delegaci na dobu určitou či neurčitou.

K přípustnosti

- 40 Polská vláda, regionální státní zastupitelství v Lublinu a regionální státní zastupitelství ve Varšavě mají za to, že tato otázka je nepřipustná.
- 41 V tomto ohledu zaprvé regionální státní zastupitelství v Lublinu a ve Varšavě poznamenávají, že rozhodnutí předložit Soudnímu dvoru projednávané žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce přijala předsedkyně soudního senátu bez účasti jeho dalších dvou členů. Podle čl. 29 § 1 trestního řádu musí přitom odvolací soud rozhodovat v senátu složeném ze tří soudců, nestanoví-li zákon jinak, a ve věcech v původním řízení neexistuje žádná skutečnost, která by odůvodňovala jiné složení soudu. Předsedkyně soudního senátu tak nemá pravomoc rozhodovat sama o jakékoli otázce, ať už hlavní, nebo incidenční, takže Soudní dvůr nemůže mít za to, že se na něj obrátil „soud“ členského státu ve smyslu článku 267 SFEU.
- 42 V tomto ohledu je třeba především připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že při posuzování toho, zda je předkládající orgán svou povahou „soudem“ ve smyslu článku 267 SFEU, což je otázka, která je upravena výlučně unijním právem, a tedy při posuzování toho, zda je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce přípustná, přihlíží Soudní dvůr k souboru faktorů, jako je to, zda je daný orgán zřízen zákonem, zda se jedná o stálý orgán, zda má obligatorní jurisdikci, zda má řízení před ním kontradiktorní povahu, zda aplikuje právní předpisy a zda je nezávislý (rozsudek ze dne 9. července 2020, Land Hessen, C-272/19, EU:C:2020:535, bod 43).
- 43 V projednávané věci podalo projednávané žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce X. odvolací trestní oddělení Sądu Okręgowego w Warszawie (Krajský soud ve Varšavě) prostřednictvím předsedkyně soudních senátů v sedmi věcech v původním řízení. Navíc není zpochybňováno, že Sąd Okręgowy w Warszawie (Krajský soud ve Varšavě) splňuje požadavky připomenuté v bodě 42 tohoto rozsudku.
- 44 Z ustálené judikatury přitom vyplývá, že v rámci řízení o předběžné otázce podle článku 267 SFEU Soudnímu dvoru nepřísluší, aby s ohledem na rozdělení funkcí mezi ním a vnitrostátním soudem ověřoval, zda předkládací rozhodnutí bylo přijato v souladu s vnitrostátními pravidly upravujícími organizaci soudů a soudní řízení. Soudní dvůr tedy musí vycházet z předkládacího rozhodnutí vydaného soudem členského státu, dokud nebylo zrušeno v rámci opravných prostředků stanovených případně vnitrostátním právem (rozsudek ze dne 14. ledna 1982, Reina, 65/81, EU:C:1982:6, bod 7).
- 45 Žádný z argumentů předložených regionálním státním zastupitelstvím v Lublinu a regionálním státním zastupitelstvím ve Varšavě, jak jsou uvedeny v bodě 41 tohoto rozsudku, tak není takové povahy, aby zpochybnil skutečnost, že první otázka byla položena „soudem“ ve smyslu článku 267 SFEU.
- 46 Zadruhé polská vláda zdůrazňuje, že se věci v původním řízení týkají trestního práva a trestního řízení, a sice oblastí, které nejsou harmonizovány unijním právem. Vazba s unijním právem, kterou se předkládající soud snaží prokázat a která podle něj vyplývá ze skutečnosti, že má zkoumat trestní věci, že u každého obviněného je třeba respektovat jeho právo na obhajobu a že tato práva jsou chráněna rovněž na základě směrnice 2016/343, není dostatečně reálná, aby bylo možné mít za to, že odpověď na tuto otázku je nezbytná pro vyřešení sporů, které mu byly předloženy.

- 47 V tomto ohledu je třeba uvést, že předkládající soud se svou první otázkou snaží ještě před meritorním rozhodnutím ve věcech v původním řízení ověřit, zda je vnitrostátní právní úprava, na jejímž základě je delegovaný soudce členem senátů rozhodujících v těchto věcech, slučitelná se zásadou nezávislosti soudců.
- 48 Soudní dvůr přitom již zdůraznil, že odpověď na předběžné otázky může být nezbytná k tomu, aby mohl být předkládajícím soudům poskytnut výklad unijního práva, který by jim umožnil rozhodnout o procesních otázkách vnitrostátního práva před tím, než budou moci rozhodnout o meritu sporů, které jim byly předloženy [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. října 2021, W. Ž. (Kolegium pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné Nejvyššího soudu – Jmenování), C-487/19, EU:C:2021:798, bod 94 a citovaná judikatura].
- 49 V projednávané věci se první otázka týká výkladu ustanovení unijního práva a jejich účinků, zejména s ohledem na přednost tohoto práva, na regulérnost složení soudních senátů rozhodujících ve věcech v původních řízeních. Odpověď Soudního dvora se tedy jeví jako nezbytná k tomu, aby předkládající soud mohl rozhodnout o otázce položené *in limine litis* před tím, než soudní senáty rozhodnou o meritu sporů v původním řízení.
- 50 Za těchto podmínek musí být námitka polské vlády zamítnuta.
- 51 Zatřetí polská vláda tvrdí, že předběžná otázka je hypotetická, jelikož odpověď Soudního dvora na tuto otázku nemůže mít žádný vliv na pokračování trestních řízení v původním řízení. Z procesního hlediska by totiž i v případě, že by Soudní dvůr shledal, že dotčená ustanovení týkající se delegování soudců jsou v rozporu s unijním právem, nemohla předsedkyně soudních senátů takový výklad použít, neboť by nebyla oprávněna zbavit jiného člena těchto senátů práva rozhodovat, a to ani na základě unijního práva.
- 52 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora je v rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené článkem 267 SFEU věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, aby s ohledem na konkrétní okolnosti věci posoudil jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání rozsudku, tak relevanci otázek, které Soudnímu dvoru klade. Týkají-li se tedy položené otázky výkladu unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout [rozsudek ze dne 24. listopadu 2020, Openbaar Ministerie (Padělání dokumentů), C-510/19, EU:C:2020:953, bod 25 a citovaná judikatura].
- 53 Dále bylo v bodě 36 tohoto rozsudku připomenuto, že členské státy jsou při výkonu své pravomoci v oblasti organizace soudnictví povinny, zejména když vypracovávají vnitrostátní pravidla týkající se delegování soudců za účelem výkonu soudních funkcí na jiném soudu nebo přezkumu regulérnosti soudních senátů, dodržovat povinnosti, které pro ně vyplývají z unijního práva.
- 54 V tomto ohledu je nutno konstatovat, že argumenty, které v této souvislosti předložila polská vláda, se v podstatě vztahují k dosahu, a tedy výkladu ustanovení unijního práva, jichž se týká první otázka, jakož i k případným účinkům těchto ustanovení zejména s ohledem na přednost tohoto práva. Tyto argumenty, které se dotýkají podstaty položené otázky, nemohou tedy ze samotné podstaty věci vést k její nepřijatelnosti [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. října 2021, W. Ž. (Kolegium pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné Nejvyššího soudu – Jmenování), C-487/19, EU:C:2021:798, bod 90 a citovaná judikatura].

- 55 A konečně začtvrté polská vláda, regionální státní zastupitelství v Lublani a regionální státní zastupitelství ve Varšavě tvrdí, že žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce neobsahují informace uvedené v článku 94 jednacího řádu. V těchto žádostech totiž předkládající soud nevymezil předmět sporů v původním řízení ani rozhodné skutečnosti nebo alespoň stručně skutkové okolnosti, na kterých jsou předběžné otázky založeny.
- 56 Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce navíc nejsou dostatečně odůvodněné, zejména pokud jde o důvody volby ustanovení unijního práva, jejichž výklad je požadován, a důkaz o existenci vztahu mezi uvedenými ustanoveními a vnitrostátními pravidly použitelnými v původních řízeních. Předkládající soud se omezil na citování ustanovení unijního práva a na stručné vylíčení výkladu některých z nich, aniž analyzoval jejich vzájemnou závislost či relevanci jednotlivých norem, jejichž výklad je požadován, pro řešení sporů v původních řízeních.
- 57 V tomto ohledu ze skutečností uvedených v bodech 5 až 14 a 16 až 19 tohoto rozsudku vyplývá, že žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, jak byly upřesněny předkládajícím soudem v jeho odpovědi na žádost o informace, která mu byla zaslána Soudním dvorem, obsahují všechny nezbytné informace, zejména obsah vnitrostátních ustanovení, která mohou být v projednávaném případě použita, důvody, které vedly předkládající soud k tomu, aby se obrátil na Soudní dvůr s žádostí o výklad ustanovení uvedených v bodě 39 tohoto rozsudku, jakož i vazby zjištěné tímto soudem mezi těmito ustanoveními a vnitrostátními pravidly, jichž se dovolává, k tomu, aby Soudní dvůr mohl rozhodnout o první otázce.
- 58 S ohledem na všechny předcházející úvahy je nutno konstatovat, že první položená otázka je přípustná.

K věci samé

- 59 Článek 19 SEU, který vyjadřuje hodnotu právního státu potvrzenou v článku 2 SEU, pověřuje vnitrostátní soudy a Soudní dvůr úkolem zaručit plné uplatňování unijního práva ve všech členských státech a soudní ochranu práv, která pro jednotlivce z unijního práva vyplývají [rozsudek ze dne 2. března 2021, A. B. a další (Jmenování soudců Nejvyššího soudu – Opravné prostředky), C-824/18, EU:C:2021:153, bod 108, jakož i citovaná judikatura].
- 60 Na tomto základě, a jak je zakotveno v čl. 19 odst. 1 druhém pododstavci SEU, musí členské státy stanovit systém prostředků nezbytných k zajištění dodržování práv jednotlivců na účinnou právní ochranu v oblastech pokrytých unijním právem [rozsudek ze dne 2. března 2021, A. B. a další (Jmenování soudců Nejvyššího soudu – Opravné prostředky), C-824/18, EU:C:2021:153, bod 109, jakož i citovaná judikatura].
- 61 Jak vyplývá z ustálené judikatury, zásada účinné ochrany práv, která pro jednotlivce vyplývá z unijního práva, na kterou odkazuje čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU, představuje obecnou zásadu unijního práva vyplývající z ústavních tradic společných členským státům, která byla zakotvena v člancích 6 a 13 evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950, a která je nyní potvrzena v článku 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) [rozsudek ze dne 2. března 2021, A. B. a další (Jmenování soudců Nejvyššího soudu – Opravné prostředky), C-824/18, EU:C:2021:153, bod 110, jakož i citovaná judikatura].

- 62 Pokud jde o působnost *ratione materiae* čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU, je třeba připomenout, že toto ustanovení se vztahuje na „oblasti pokryté právem Unie“, a to bez ohledu na situaci, ve které členské státy uplatňují toto právo ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny [rozsudek ze dne 2. března 2021, A. B. a další (Jmenování soudců Nejvyššího soudu – Opravné prostředky), C-824/18, EU:C:2021:153, bod 111, jakož i citovaná judikatura].
- 63 V souladu s čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU tak musí každý členský stát zejména zajistit, aby orgány, které jakožto „soudy“ ve smyslu vymezeném unijním právem spadají do jeho systému procesních prostředků v oblastech pokrytých unijním právem, a tedy v tomto postavení mohou rozhodovat o uplatňování nebo výkladu unijního práva, splňovaly požadavky na účinnou právní ochranu [rozsudek ze dne 6. října 2021, W. Ź. (Kolegium pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné Nejvyššího soudu – Jmenování), C-487/19, EU:C:2021:798, bod 104 a citovaná judikatura].
- 64 V projednávané věci je nesporné, že polské obecné soudy, včetně regionálních soudů, jako je Sąd Okręgowy w Warszawie (Krajský soud ve Varšavě), mohou rozhodovat o otázkách uplatňování nebo výkladu unijního práva a jakožto „soudy“ ve smyslu vymezeném unijním právem náleží do polského systému procesních prostředků „v oblastech pokrytých právem Unie“ ve smyslu čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU, takže musí splňovat požadavky kladené na účinnou právní ochranu [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. října 2021, W. Ź. (Kolegium pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné Nejvyššího soudu – Jmenování), C-487/19, EU:C:2021:798, bod 106 a citovaná judikatura].
- 65 K zajištění toho, aby takové soudy byly schopny takovouto účinnou právní ochranu požadovanou čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU poskytnout, je zásadní ochrana jejich nezávislosti, jak potvrzuje čl. 47 druhý pododstavec Listiny, který mezi požadavky plynoucími ze základního práva na účinný procesní prostředek nápravy uvádí přístup k „nezávislému“ soudu [rozsudek ze dne 6. října 2021, W. Ź. (Kolegium pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné Nejvyššího soudu – Jmenování), C-487/19, EU:C:2021:798, bod 107 a citovaná judikatura].
- 66 Jak Soudní dvůr opakovaně zdůraznil, tento požadavek nezávislosti soudů, který je inherentní poslání rozhodovat jako soud, je součástí podstaty práva na účinnou právní ochranu a základního práva na spravedlivý proces, které má zásadní význam jakožto záruka ochrany všech práv, která jednotlivcům vyplývají z unijního práva, a jako záruka zachování společných hodnot členských států uvedených v článku 2 SEU, zejména pak hodnoty právního státu [rozsudek ze dne 6. října 2021, W. Ź. (Kolegium pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné Nejvyššího soudu – Jmenování), C-487/19, EU:C:2021:798, bod 108 a citovaná judikatura].
- 67 Podle ustálené judikatury předpokládají záruky nezávislosti a nestrannosti vyžadované unijním právem existenci pravidel, zejména pokud jde o složení orgánu, jmenování, délku funkčního období, jakož i důvody pro zdržení se hlasování, vyloučení pro podjatost a odvolání jeho členů, která umožní rozptýlit jakékoli legitimní pochybnosti jednotlivců o neovlivnitelnosti uvedeného orgánu ve vztahu k vnějším skutečnostem a jeho neutralitě ve vztahu k zájmům vzájemně se střetávajícím ve věci [rozsudek ze dne 6. října 2021, W. Ź. (Kolegium pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné Nejvyššího soudu – Jmenování), C-487/19, EU:C:2021:798, bod 109 a citovaná judikatura].
- 68 V souladu se zásadou dělby moci, která charakterizuje fungování právního státu, musí být zejména zaručena nezávislost soudů na zákonodárné a výkonné moci [rozsudek ze dne 6. října 2021, W. Ź. (Kolegium pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné Nejvyššího soudu – Jmenování), C-487/19, EU:C:2021:798, bod 127 a citovaná judikatura].

- 69 V tomto ohledu je nezbytné, aby byli soudci chráněni před vnějšími zásahy nebo tlaky, které by mohly ohrozit jejich nezávislost. Pravidla použitelná na postavení soudců a výkon jejich funkce soudce musí zejména umožnit, aby byl vyloučen nejen jakýkoli přímý vliv ve formě pokynů, ale také jakékoli formy nepřímého vlivu, které by mohly usměrňovat rozhodnutí dotyčných soudců, a tím bylo vyloučeno, že bude chybět zdání jejich nezávislosti nebo nestrannosti, což by mohlo narušit důvěru, kterou v demokratické společnosti a právním státě musí justice vzbuzovat u jednotlivců [rozsudek ze dne 6. října 2021, W. Ž. (Kolegium pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné Nejvyššího soudu – Jmenování), C-487/19, EU:C:2021:798, bod 110 a citovaná judikatura].
- 70 V projednávané věci se pochybnosti předkládajícího soudu týkají možnosti ministra spravedlnosti členského státu zaprvé na základě nezveřejněných kritérií delegovat soudce k jinému trestnímu soudu na dobu určitou nebo neurčitou a zadruhé kdykoli neodůvodněným rozhodnutím tuto delegaci zrušit bez ohledu na to, zda se jednalo o delegaci na dobu určitou či neurčitou.
- 71 V tomto ohledu, jak bylo připomenuto v bodě 67 tohoto rozsudku, záruky nezávislosti a nestrannosti vyžadované unijním právem u soudů, které mohou rozhodovat o uplatňování nebo výkladu tohoto práva, předpokládají existenci pravidel, zejména pokud jde o složení orgánu, jmenování, délku funkčního období, jakož i důvody pro odvolání jeho členů, která umožní rozptýlit jakékoli legitimní pochybnosti jednotlivců, pokud jde o neovlivnitelnost uvedeného orgánu ve vztahu k vnějším skutečnostem a jeho neutralitu ve vztahu k zájmům střetávajícím se ve věci. Taková pravidla přitom nutně zahrnují pravidla týkající se delegování soudců, jelikož stejně jako je tomu v případě ustanovení článku 77 zákona o organizaci obecných soudů, mohou mít uvedená pravidla vliv jak na složení orgánu, který má rozhodovat ve věci, tak na délku funkčního období soudců, kteří jsou takto delegováni, a stanoví možnost zrušit delegaci jednoho nebo několika jeho členů.
- 72 Je zajisté pravda, že členské státy mohou využívat systém, v jehož rámci mohou být soudci ze služebních důvodů dočasně delegováni z jednoho soudu k jinému (v tomto smyslu viz rozsudky ESLP ze dne 25. října 2011, Richert v. Polsko, CE:ECHR:2011:1025JUD005480907, § 44, a ze dne 20. března 2012, Dryzek v. Polsko, CE:ECHR:2012:0320DEC001228509, § 49).
- 73 Aby však byl dodržen požadavek nezávislosti, musí pravidla upravující delegování soudců poskytovat nezbytné záruky nezávislosti a nestrannosti, aby se předešlo jakémukoli riziku, že tato delegace bude použita jako nástroj politické kontroly obsahu soudních rozhodnutí (obdobně viz rozsudek ze dne 18. května 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a další, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393, bod 198, jakož i citovaná judikatura).
- 74 Bude v konečném důsledku na předkládajícím soudu, aby ve světle všech zásad připomenutých v bodech 59 až 73 tohoto rozsudku a po provedení posouzení nezbytných za tímto účelem rozhodl, zda všechny podmínky, za kterých může ministr spravedlnosti delegovat soudce k soudu vyššího stupně a tuto delegaci zrušit, mohou vést k závěru, že během období, kdy jsou tito soudci delegováni, nepožívají záruk nezávislosti a nestrannosti [obdobně viz rozsudek ze dne 6. října 2021, W. Ž. (Kolegium pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné Nejvyššího soudu – Jmenování), C-487/19, EU:C:2021:798, bod 131].
- 75 Článek 267 SFEU totiž neopravňuje Soudní dvůr k tomu, aby použil pravidla unijního práva na určitý případ, nýbrž pouze k tomu, aby se vyjádřil k výkladu Smluv a aktů přijatých unijními orgány tím, že na základě spisu, který má k dispozici, předkládajícímu soudu poskytne zejména poznatky k výkladu unijního práva, které by pro něj mohly být užitečné při posuzování účinků

toho či onoho ustanovení tohoto práva [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. října 2021, W. Ž. (Kolegium pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné Nejvyššího soudu – Jmenování), C-487/19, EU:C:2021:798, body 132 a 133, jakož i citovaná judikatura].

- 76 V tomto ohledu je pravda, že okolnost, že podle čl. 77 § 1 zákona o organizaci obecných soudů může ministr spravedlnosti delegovat soudce k jinému soudu za účelem výkonu soudcovských povinností nebo správních úkolů pouze se souhlasem tohoto soudce, představuje významnou procesní ochranu.
- 77 Co se však týče polských pravidel, jimiž se řídí delegování soudců, a samotných podmínek, za nichž byli soudci delegováni k Sądowi Okręgowemu w Warszawie (Krajský soud ve Varšavě), předkládající soud uvádí řadu skutečností, které podle něj umožňují ministrovi spravedlnosti ovlivňovat tyto soudce takovým způsobem, že mohou vzniknout pochybnosti o jejich nezávislosti.
- 78 Zaprvé, jak uvedl předkládající soud, kritéria uplatňovaná ministrem spravedlnosti pro účely delegování soudců nejsou zveřejňována. Kromě toho má ministr spravedlnosti pravomoc takové delegace kdykoli ukončit, aniž jsou známa kritéria, která případně vymezují tuto pravomoc a aniž by takové rozhodnutí bylo odůvodněno.
- 79 Aby se přitom zabránilo svévoli a riziku manipulace, musí být rozhodnutí týkající se delegace soudce a rozhodnutí o ukončení této delegace, zejména jedná-li se o delegaci k soudu vyššího stupně, přijata na základě předem známých kritérií a musí být řádně odůvodněna.
- 80 Zadruhé z čl. 77 § 4 zákona o organizaci obecných soudů vyplývá, že ministr spravedlnosti může zrušit delegaci soudce bez ohledu na to, zda se jednalo o delegaci na dobu určitou či neurčitou, a že ve zvláštním případě, kdy byl soudce delegován na dobu určitou, může ke zrušení dojít i bez předchozího oznámení. Toto ustanovení tak ministru spravedlnosti umožňuje rozhodnout o zrušení delegovaného soudce kdykoli. Uvedené ustanovení navíc nestanoví zvláštní podmínky upravující zrušení delegování.
- 81 Možnost ministra spravedlnosti zrušit kdykoliv delegaci soudce, zejména v případě delegace k soudu vyššího stupně, by tak mohla vzbudit u jednotlivce dojem, že posouzení delegovaného soudce, který rozhoduje o jeho případě, je ovlivněno obavou, že delegace bude zrušena.
- 82 Kromě toho by tato možnost zrušit delegaci soudce kdykoliv bez veřejně známého důvodu mohla u delegovaného soudce vyvolat rovněž pocit, že musí plnit očekávání ministra spravedlnosti, což by mohlo u samotných soudců vyvolat dojem, že jsou „podřízeni“ ministru spravedlnosti, a to způsobem neslučitelným se zásadou neodvolatelnosti soudců.
- 83 Konečně vzhledem k tomu, že zrušení delegace soudce bez jeho souhlasu může mít pro něj obdobné účinky jako disciplinární sankce, čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ukládá, aby režim použitelný na takové opatření vykazoval veškeré záruky nezbytné k zabránění jakémukoli riziku použití takového režimu jakožto nástroje politické kontroly obsahu soudních rozhodnutí, což zejména předpokládá, že uvedené opatření musí být možné napadnout před soudem postupem plně zaručujícím práva zakotvená v člancích 47 a 48 Listiny [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. října 2021, W. Ž. (Kolegium pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné Nejvyššího soudu – Jmenování), C-487/19, EU:C:2021:798, body 115 a 118].

- 84 Zatřetí, zatímco ministr spravedlnosti může, jak bylo připomenuto v bodě 80 tohoto rozsudku, zrušením delegace soudce přijmout rozhodnutí, které má vliv na složení soudního senátu, tentýž ministr zastává v souladu s čl. 1 § 2 zákona o státním zastupitelství rovněž funkci nejvyššího státního zástupce a v tomto postavení je na základě čl. 13 § 2 tohoto zákona nadřazeným mimo jiné obecných státních zástupců. Ministr spravedlnosti je tak v dané trestní věci nadřazeným jak obecného státního zástupce, tak i delegovaných soudců, což může vyvolat u jednotlivců legitimní pochybnosti o nestrannosti uvedených delegovaných soudců při rozhodování v takové věci.
- 85 Začtvrté z informací poskytnutých předkládajícím soudem vyplývá, že soudci delegovaní do soudních senátů, jež mají rozhodnout ve sporech v původním řízení, vykonávají současně funkci, kterou vykonávali před svou delegací, a sice funkci zástupce kárného zmocněnce, přičemž posledně uvedený je orgánem pověřeným vyšetřováním, případně pod vedením ministra spravedlnosti, v kárných řízeních, která mohou být vedena proti soudcům [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. července 2021, Komise v. Polsko (Kárný režim soudců), C-791/19, EU:C:2021:596, bod 233].
- 86 Jak v podstatě uvedl generální advokát v bodě 190 svého stanoviska, kumulace funkcí delegovaného soudce a zástupce kárného zmocněnce v jedné osobě v situaci, kdy podle článku 112 zákona o organizaci obecných soudů jsou zástupci kárného zmocněnce rovněž jmenováni ministrem spravedlnosti, může přitom u některých jednotlivců vyvolat legitimní pochybnosti o neovlivnitelnosti ostatních členů dotčených senátů vůči vnějším skutečnostem ve smyslu judikatury připomenuté v bodech 67 a 68 tohoto rozsudku, neboť tyto členové se mohou obávat, že delegovaný soudce je zapojen do kárného řízení, jež je vůči nim vedeno.
- 87 Ze všech těchto skutečností vyplývá, že ve vzájemném spojení mohou okolnosti uvedené v bodech 76 až 86 tohoto rozsudku, s výhradou konečných posouzení, která v tomto ohledu přísluší předkládajícímu soudu, vést k závěru, že ministr spravedlnosti, který je rovněž nejvyšším státním zástupcem, má na základě kritérií, která nejsou oficiálně známá, pravomoc delegovat soudce k soudům vyššího stupně, jakož i ukončit jejich delegaci kdykoli a bez povinnosti takové rozhodnutí odůvodnit, což má za následek, že po dobu, kdy jsou tyto soudci delegováni, nepožívají záruk a nezávislosti, kterých by měl každý soudce v právním státě běžně požívat. Taková pravomoc nemůže být v souladu s judikaturou připomenutou v bodě 73 tohoto rozsudku považována za slučitelnou s povinností dodržovat požadavek nezávislosti.
- 88 Kromě toho, pokud jde o presumpci nevin, na kterou odkazuje bod 22 odůvodnění a článek 6 směrnice 2016/343, které jsou rovněž zmíněny v první předběžné otázce, tato presumpce vyžaduje, aby soudce při posuzování trestní odpovědnosti obviněného nebyl zaujatý a předpojatý. Nezávislost a nestrannost soudců jsou tedy základními podmínkami k tomu, aby byla zaručena presumpce nevin.
- 89 V projednávaném případě se přitom jeví, že za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, popsané v bodě 87 tohoto rozsudku, může být ohrožena nezávislost a nestrannost soudců, a v důsledku toho i presumpce nevin.
- 90 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ve spojení s článkem 2 SEU, jakož i čl. 6 odst. 1 a 2 směrnice 2016/343 musí být vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, podle níž může ministr spravedlnosti členského státu na základě nezveřejněných kritérií delegovat soudce k trestnímu soudu vyššího stupně na dobu určitou nebo neurčitou a kdykoli neodůvodněným rozhodnutím tuto delegaci zrušit, a to bez ohledu na to, zda se jednalo o delegaci na dobu určitou či neurčitou.

Ke druhé až čtvrté otázce

- 91 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda jsou porušeny požadavky vyplývající z účinné právní ochrany, mezi něž patří nezávislost soudnictví, jakož i požadavky vyplývající z presumpce nevin, jelikož v případě, že by rozsudky, které mají být vydány ve věcech v původním řízení, byly předmětem kasačních stížností před Sądem Najwyższym (Nejvyšší soud), mohly by být tyto kasační stížnosti přiděleny soudci jmenovanému na návrh KRS. Svou třetí otázkou se v podstatě táže na právní účinky takových rozsudků, které mají být vydány, v případě, že je přijme soudní senát, jehož členem je jeden nebo několik soudců delegovaných ministrem spravedlnosti, a v případě kasační stížnosti na právní účinky rozhodnutí Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) přijatého za účasti soudce jmenovaného na návrh KRS. Podstatou čtvrté otázky předkládajícího soudu je, zda okolnost, že dotýčný soud rozhodne ve prospěch nebo neprospěch obviněného, může mít vliv na odpověď na třetí otázku.
- 92 Vzhledem k tomu, že přípustnost těchto otázek je zpochybňována polskou vládou, regionálním státním zastupitelstvím v Lublinu, regionálním státním zastupitelstvím ve Varšavě a Evropskou komisí, je třeba připomenout, že Soudní dvůr smí rozhodnutí o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem odmítnout pouze tehdy, pokud je zjevné, že žádaný výklad normy unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také pokud Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (rozsudek ze dne 10. prosince 2018, Wightman a další, C-621/18, EU:C:2018:999, bod 27, jakož i citovaná judikatura).
- 93 V projednávané věci jsou druhá až čtvrtá položená otázka čistě hypotetické, jelikož předpokládají, že Sądowni Najwyższemu (Nejvyšší soud) bude předložena kasační stížnost proti rozsudkům, které mají být vydány ve věcech v původních řízeních. Kromě toho v rozsahu, v němž se třetí a čtvrtá otázka týkají právních účinků těchto posledně uvedených rozsudků, Soudní dvůr nedisponuje skutkovými ani právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na tyto otázky, jelikož předkládající soud neupřesnil případnou relevanci takové odpovědi pro rozhodnutí, která má přijmout ve věcech v původním řízení.
- 94 Z toho vyplývá, že druhá až čtvrtá předběžná otázka jsou nepřípustné.

K nákladům řízení

- 95 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původních řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporům probíhajícím před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Článek 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ve spojení s článkem 2 SEU, jakož i čl. 6 odst. 1 a 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/343 ze dne 9. března 2016, kterou se posilují některé aspekty presumpce nevin a právo být přítomen při trestním řízení před soudem, musí být vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, podle níž může ministr spravedlnosti členského státu na základě nezveřejněných kritérií delegovat soudce k trestnímu soudu vyššího stupně na dobu určitou nebo neurčitou a kdykoli

neodůvodněným rozhodnutím tuto delegaci zrušit, a to bez ohledu na to, zda se jednalo o delegaci na dobu určitou či neurčitou.

Podpisy.